

Bertók Lóránd

Búcsú Molnos Angélatól

1923–2008

Ez év február 12-én – életének 85. évében – elment közülünk Molnos Angéla, anyanyelvünk egyik legkövetkezetesebb művelője. Búcsúztatása február 21-én volt a Debreceni köztemetőben. Hamvait családja falujában, az erdélyi Magyarandrásfalván helyezték örök nyugalomra.

Hosszú, tevékeny életéből viszonylag keveset töltött itthon, mert jóformán gyer-

mekkorától 54 éven át külföldön élt. Olasz és német egyetemeken tanult, és szerzett lélektani, nyelvészeti ismereteket, valamint bölcsészdoktori címet. Így anyanyelvén kívül több nyelvet ismert és tudott. Dolgozott és tanított Buenos Airesben, Montevideóban, Afrika több országában, majd Londonban. Foglalkozott társadalom-lélektannal, csoportlélektannal, lélekelemzéssel, összehasonlító nyelvészettel.

1994-ben alapította Debrecenben a Lélektani Szaknyelv Megújításáért (LSZM) Közhasznú Alapítványt. 1994 és 2000 között a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem meghívására az angol–magyar szakfordítói képzésben oktatóként vett részt. 1996-ban végleg hazaköltözött, és Debrecenben telepedett le. Látva anyanyelvhasználatunk gondjait, itt kezdte el nyelvvédő, magyarító tevékenységét. Minden erejét erre fordította. Szerencsére mindig voltak olyanok hazánkban, akik a magyar nyelv művelését, megőrzését fontosnak tartották. Ezek közé tartozott Molnos Angéla is, anyanyelvünk egyik legkövetkezetesebb védőmezeje. Külföldön számos könyve jelent meg német és angol nyelven (l. a mellékelt jegyzéket) itthon pedig teljes erejével hozzákezdett anyanyelvünk magyarításához. Egymás után adta ki ezzel kapcsolatos könyveit. Hosszú éveken át összegyűjtött vagyonát e könyvek megírásának, szerkesztésének, kiadásának és terjesztésének szentelte. Számos remek előadást tartott szerte az egész Kárpát-medencében. A legnagyobb elismerést *Magyarító könyvecskéje* keltette, amely már megérte az ötödik kiadást.

Kitűnő munkatársakat szervezett maga köré egyetemi hallgatók és érdeklődő debreceni értelmiségiek közül, akik Molnos

Angéla hihetetlen kisugárzásának hatására átlátták, hogy anyanyelvünk fennmaradása nemzetünk megmaradásának alapvető feltétele. Csak anyanyelvünk megtartásával, fejlesztésével kerülhetjük el a herderi jóslatot a világ újragyarmatosításának („globalizáció”) korában.

Előadásai – különösen az MTA, Bősze Péter által szervezett ülésén – és „könyvecskéi” a magyar nyelv művelésében teljesen új korszakot jelentenek. Nem magyarosításra, tehát idegen kifejezések magyar fogalmakként való elfogadására, hanem magyarításra, az idegen kifejezések helyett magyar szavak használatára buzdítanak. Nincs olyan idegen szó, fogalom, amely helyett ne lehetne magyart használni, ha akarjuk – vallotta. Hiszen Fábian Pál, neves nyelvészünk szerint a világ több ezer nyelve közül a magyar azon 20–25 közé tartozik, amelyen mindent ki lehet fejteni, a tudomány, a művészet és társadalmi élet minden területén. Így jó lenne, ha Molnos Angéla könyvei minden magyar író asztalán ott lennének. Sokat javíthatnának nyelvhasználatunkon. Erre mutatott rá *Jövöknéért a magyar nyelv ügyében* című könyvében is. Sajnos a magyar értelmiség napjainkban már szinte képtelen magyarul beszélni. A mai magyar nyelvnek „angolkórja van” – mint Szűts László találóan jellemezte.

Molnos Angéla munkatársaival megkísérelte az egyik legkevésbé magyar szaknyelvünket, az orvosi nyelvet is magyarítani, a *Gyógyítsunk magyarul* című utolsó, 2007-ben megjelent könyvecskéjében. Reméljük, hogy ez a kis könyv egyre több orvos, orvostanhallgató és művelt beteg kezébe kerül, és javíthatja, közérthetőbbé, magyarabbá teheti nyelvünk e fontos szakterületét (l. MONy. 2007: 95–96). A szaknyelv visszamagyarítása pedig igen nagy hatást gyakorolhat a köznyelvre is.

Molnos Angélának a sajtóban megjelent sok írása és több könyve – a *Szent és sérthetetlen*, a már említett *Jövöknéért a magyar nyelv ügyében*, a *Lélektani szakfordító*, amelyek már több kiadást értek meg, egyre ismertebbek. Így egyre nagyobb a remény, hogy megismerve ezeket, egyre többen igyekeznek „magyar magyarul” beszélni és írni. Folytatnunk kell Molnos Angéla harcát, egyre szélesítve annak társadalmi jellegét. Fel kell éleszteni a „Mondjuk magyarul” mozgalmat is. Bízunk benne, hogy a Molnos Alapítvány fennmarad, és alapítója szellemében egyre nagyobb hatással fog tevékenykedni a magyar nyelv fejlesztése terén.

Molnos Angéla áldásos tevékenysége jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a latin mondás, „a változatosság gyönyörködtet” szellemében megőrizhessük „másságunkat” magunk és az egész világ számára, több ezer éves, sajátságos, egyedülálló nyelvünkben élő különleges művelődési örökségünket. Hálásak lehetünk neki, hogy elindította ezt a folyamatot, amelyhez egyre többen csatlakoznak, felismerve anyanyelvünk nemzetmegtartó erejét.

Reméljük, hogy Molnos Angéla neve hosszú ideig fennmarad, és tevékenysége további munkára serkenti a magyar nyelv műveléséért küzdők egyre szélesebb taborát.

Budapest, 2008. április

MOLNOS ANGÉLA KIADVÁNYAINAK JEGYZÉKE

MAGYARORSZÁGON MEGJELENT KÖNYVEK

1998 óta az alábbi könyvek jelentek meg, a Lélektani Szaknyelv Megújításáért (LSZM) Közhasznú Alapítvány kiadásában:

1. *Magyarító könyvecske*. Ötödik, bővített, átdolgozott kiadás. (Első kiadás: 1998.) 2005, 339 oldal.
2. *Lélektani szakfordító*. Második, bővített kiadás. (Első kiadás: 2000.) 2002, 231 oldal.
3. *Szent és sérthetetlen*. Negyedik, átdolgozott kiadás. (Első kiadás: 2006.) 2006, 81 oldal.
4. *Jövőkért a magyar nyelv ügyében*. 2003, 182 oldal.

5. *Gyógyítsunk magyarul!* Angol, latin és zagyvanyelvű gyógyászati, orvosi és lélektani szakkifejezések magyarul. 2007, 371 oldal.

KÜLFÖLDÖN ÉS A VILÁGHÁLÓN MEGJELENT KÖNYVEK

1. *A psychotherapist's harvest: notes on clinical practice and theoretical issues with special reference to brief forms of psychoanalytically based treatment*. <http://fox.klte.hu/~keresofi/psychotherapy>, 1998. Magyarul: *A lélekelemző gyógymód gondolatátára. Gyógyászati gyakorlat és elméleti kérdések különös tekintettel a rövid lélekelemző kezelésre*.
2. *A question of time: essentials of brief dynamic psychotherapy*. London, Karnac Books, 1995, 132 oldal. Magyarul: *Az idő kérdése. A rövid lélekelemző kezelés lényege*. Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 1997, 168 oldal. A magyar kiadás a szerző saját fordítása. (Japánban is megjelent japán fordításban.)
3. *Csodavárás. Egy élet versei három világrészről magyarul és angolul. – Waiting on wonder: verses of a lifetime from three continents in English and Hungarian*. London, Circle Press Publications, 1992, 163, 156 oldal.
4. *Our responses to a deadly virus: the group-analytic approach*. (Magatartásunk egy halált okozó mérteltyel szemben. A kérdés csoportelemzési megközelítése.) London, Karnac Books kiadványa a Group-Analytic Society (London) és az Institute of Group Analysis nevében, 1990, 220 oldal.
5. *Cultural source materials for population planning in East Africa*. (Nép-rajzi forrásanyag a kelet-afrikai népszaporodás szabályozásához). Négy kötet. Nairobi, East African Publishing House, az Institute of African Studies, University of Nairobi nevében, 1972/73, 1363 oldal.
6. *Attitudes towards family planning in East Africa: an investigation in schools around Lake Victoria and in Nairobi*. (A születésszabályozással szembeni magatartás Kelet-Afrikában. Felmérések tanházakban a Viktória-tó körül és Nairobiban). München, Weltforum Verlag, Ifo-Institut, 1968, 407 oldal.
7. *Die sozialwissenschaftliche Erforschung Ostafrikas, 1954–1963*. (Társadalomtudományos kutatások Kelet-Afrikában 1954-től 1963-ig). Berlin, Springer-Verlag, Ifo-Institut, 1965, 304 oldal.